

# INHOUDSTAFEL

|                                                                            |           |
|----------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>INHOUDSTAFEL.....</b>                                                   | <b>5</b>  |
| <b>WOORD VOORAF .....</b>                                                  | <b>9</b>  |
| <b>LIJST VAN AFKORTINGEN .....</b>                                         | <b>12</b> |
| <b>INLEIDING.....</b>                                                      | <b>15</b> |
| <b>DEEL I: BASISKADER .....</b>                                            | <b>18</b> |
| <b>A.    Inleiding.....</b>                                                | <b>18</b> |
| <b>B.    Terrorisme.....</b>                                               | <b>19</b> |
| 1.    Omschrijving .....                                                   | 19        |
| 2.    Reactie op terrorisme.....                                           | 21        |
| <b>C.    Inleidende concepten omtrent de inlichtingen-gemeenschap.....</b> | <b>25</b> |
| <b>D.    De Belgische inlichtingendiensten .....</b>                       | <b>28</b> |
| 1.    Historiek .....                                                      | 28        |
| a    Het ontstaan van de Belgische inlichtingendiensten .....              | 28        |
| b    1989 tot nu: de totstandkoming van een wettelijk kader.....           | 31        |
| 2.    Het heden: structuur en wetgeving van de inlichtingendiensten.....   | 33        |
| a    Eng-wettelijk kader : de Organieke Wet van 1998 .....                 | 33        |
| b    De inlichtingencyclus .....                                           | 35        |
| c    Het politieke gezag en de parlementaire controle .....                | 37        |
| d    Samenwerking tussen de Staatsveiligheid en de ADIV .....              | 39        |
| 3.    Evolutie: het post 11 september tijdperk.....                        | 41        |
| a    Situering.....                                                        | 41        |
| b    Evoluties binnen een theoretisch kader: probleem- en doelstelling.... | 42        |
| <b>E.    Conclusie.....</b>                                                | <b>47</b> |
| <b>DEEL II: NATIONAAL KADER .....</b>                                      | <b>49</b> |
| <b>A.    Inleiding.....</b>                                                | <b>49</b> |
| <b>B.    Nationale samenwerkingsverbanden .....</b>                        | <b>51</b> |

|           |                                                                                                             |            |
|-----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1.        | De Cel Terrorisme en Sekten.....                                                                            | 51         |
| 2.        | De bestuurlijke overheden .....                                                                             | 51         |
| a         | De bestuurlijke politie.....                                                                                | 51         |
| b         | Algemene Directie Crisiscentrum (ADCC) .....                                                                | 53         |
| 3.        | De gerechtelijke overheden .....                                                                            | 55         |
| a         | Justitie .....                                                                                              | 55         |
| b         | De gerechtelijke politie.....                                                                               | 57         |
| <b>C.</b> | <b>De interactie tussen de actoren in de veiligheidsketen.....</b>                                          | <b>58</b>  |
| 1.        | Meldingsplicht versus geheimhoudingsplicht.....                                                             | 58         |
| a         | Artikel 19 en 20 van Organieke Wet van 1998 en privacyregeling ....                                         | 58         |
| b         | De bescherming van HUMINT-bronnen en de classificatieregeling ..                                            | 61         |
| c         | De derdenregel.....                                                                                         | 62         |
| 2.        | De informatiestroom van de gerechtelijke naar de inlichtingendiensten                                       | 64         |
| 3.        | De betrokkenheid van inlichtingendiensten in het strafproces.....                                           | 67         |
| a         | Begrip technische bijstand .....                                                                            | 67         |
| b         | 'Hard evidence' versus 'intelligence proof' .....                                                           | 68         |
| c         | Samenloop van een onderzoek door de inlichtingendienst en het straf-<br>onderzoek.....                      | 70         |
| d         | De waarde van gegevens van inlichtingendiensten in het strafproces                                          | 71         |
| e         | Follow-up inzake het gebruik van gegevens van inlichtingendiensten                                          | 72         |
| <b>D.</b> | <b>Spanningsvelden nader bekeken .....</b>                                                                  | <b>74</b>  |
| 1.        | Vaststelling: de grijze zone tussen politie- en inlichtingendiensten.....                                   | 74         |
| a         | Proactieve recherche .....                                                                                  | 74         |
| 2.        | Denkkader.....                                                                                              | 77         |
| 3.        | Premisse: burgerrechten en overheidsregulering binnen het kader van<br>onze democratische rechtsstaat ..... | 78         |
| a         | Basisbeginselen.....                                                                                        | 78         |
| b         | Kritische blik: de controlewerking op de inlichtingendiensten.....                                          | 79         |
| 4.        | Way forward: na een BOM-wet ook een BIM-wet?.....                                                           | 84         |
| a         | De intentie en de noodzaak van een BIM-wet. ....                                                            | 84         |
| b         | Case-study: de telefoontap .....                                                                            | 87         |
| c         | Interceptie van telecommunicatie en andere bijzondere methoden in<br>een alomvattende BIM-wet? .....        | 95         |
| <b>E.</b> | <b>Evolutie : Coördinatieorgaan voor de Dreigings-analyse (OCAD)</b>                                        | <b>102</b> |
| <b>F.</b> | <b>Conclusie.....</b>                                                                                       | <b>107</b> |

## **DEEL III: EU-KADER EEN BOTTOM-UP/TOP-DOWN WISSEL-WERKING ..... 112**

|           |                                                                                                   |            |
|-----------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>A.</b> | <b>Inleiding: de toetsing van het nationaal kader aan de EU-structuur<br/>en vice versa .....</b> | <b>112</b> |
| <b>B.</b> | <b>Theoretisch kader .....</b>                                                                    | <b>114</b> |
| 1.        | Belangrijkste instituties.....                                                                    | 114        |

|           |                                                                                          |            |
|-----------|------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| a         | Het Europees Parlement (EP) .....                                                        | 114        |
| b         | De Europese Commissie (EC) .....                                                         | 114        |
| c         | De Europese Raad .....                                                                   | 115        |
| d         | De Raad van de Europese Unie .....                                                       | 115        |
| e         | Coreper .....                                                                            | 115        |
| f         | Comité van artikel 36 van het EU-Verdrag (CATS).....                                     | 116        |
| g         | Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen (HvJEG)...                           | 116        |
| 2.        | De EU-pijlers .....                                                                      | 116        |
| a         | Structuur .....                                                                          | 116        |
| b         | Verschillen tussen de EU-pijlers.....                                                    | 117        |
| <b>C.</b> | <b>Ontwikkelingen terrorismebestrijding .....</b>                                        | <b>121</b> |
| <b>D.</b> | <b>De derde EU-pijler : de gerechtelijke overheden .....</b>                             | <b>123</b> |
| 1.        | De actoren .....                                                                         | 123        |
| a         | Werkgroep Terrorisme .....                                                               | 123        |
| b         | Europol .....                                                                            | 123        |
| c         | Eurojust.....                                                                            | 124        |
| 2.        | Het Verdrag van Amsterdam : versterking van de politieke en justitiële samenwerking..... | 125        |
| 3.        | Operationeel kader: grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden..                        | 133        |
| <b>E.</b> | <b>De tweede EU-pijler: de inlichtingendiensten .....</b>                                | <b>136</b> |
| 1.        | Het gemeenschappelijk buitenlands veiligheidsbeleid (GBVB) .....                         | 136        |
| 2.        | De actoren .....                                                                         | 138        |
| a         | De Werkgroep COTER.....                                                                  | 138        |
| b         | Midden-Europa-Conferentie.....                                                           | 138        |
| c         | Club van Bern .....                                                                      | 139        |
| d         | Counter Terrorism Group (CTG).....                                                       | 139        |
| e         | Joint Situation Centre (SitCen) .....                                                    | 139        |
| f         | EU Military Staff (EUMS) .....                                                           | 140        |
| 3.        | Inlichtingendiensten in schemering?.....                                                 | 140        |
| a         | Situering en belemmeringen .....                                                         | 140        |
| b         | Een burgerlijke en militaire inlichtingendienst op EU-niveau.....                        | 144        |
| 4.        | Operationeel kader: grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden..                        | 147        |
| <b>F.</b> | <b>Samenwerkingsverbanden .....</b>                                                      | <b>151</b> |
| 1.        | Het 'Schengen-complex' .....                                                             | 151        |
| 2.        | Het 'Europol-complex' .....                                                              | 159        |
| a         | Strategisch kader : de informatie-uitwisseling .....                                     | 159        |
| b         | Operationeel kader: de gemeenschappelijke onderzoeksteams.....                           | 168        |
| 3.        | Informele samenwerking tussen politie- en inlichtingendiensten .....                     | 171        |
| <b>G.</b> | <b>Tot slot: na Europol en Eurojust ook ... 'Euro-intelligence service'?</b>             | <b>173</b> |
| <b>H.</b> | <b>Conclusie.....</b>                                                                    | <b>177</b> |

**DEEL IV : CONCLUSIE..... 180**

**BIBLIOGRAFIE ..... 188**

**A.     Juridische bronnen ..... 188**

**B.     Verslagen ..... 194**

**C.     Boeken en artikels..... 196**

**D.     Grijze Literatuur ..... 203**

**E.     Geraadpleegde websites ..... 203**